

بررسی علل خانوادگی اعتیاد به مواد مخدر

روح اله آهون^۱، حمیده آهون^۲، جواد واحدی خو^۳^۱دانشگاه علامه طباطبائی تهران، ro.ahoun@gmail.com^۲دانشگاه آزاد واحد گچساران، ha.ahoun@gmail.com^۳دانشگاه پیام نور بهبهان، javad.vahadi@gmail.com

چکیده

هدف مقاله حاضر بررسی علل خانوادگی اعتیاد به مواد مخدر بر اساس متون علمی و کتابخانه‌ای بوده است. فاکتورهای خانوادگی اعتیاد که در متون مورد توجه قرار گرفته بودند شامل: کمبود محبت در خانواده، افراط در محبت، تبعیض بین فرزندان، محدود کردن فرزندان، اعتیاد یکی از اعضای خانواده، بی‌سوادی یا کم‌سوادی والدین، فقر خانواده، ستیزه والدین هستند. هر کدام به طریقی در اعتیاد افراد موثر هستند. بطور حتم هر جامعه‌ای برای رهایی از معضل اعتیاد نیازمند توجه ویژه به این فاکتورهاست.

واژه های کلیدی: سوء مصرف مواد، اختلالات، اعتیاد

مقدمه

مصرف مواد مخدر یکی از بحث‌انگیزترین مسائلی است که در حوزه علوم، نظر متخصصان را به خود جلب می‌کند. [۱]. مسئله اعتیاد به مواد مخدر و الکل یک مشکل جدید در جامعه انسانی نیست. انسان‌ها در طول تاریخ از مواد روان‌گردان استفاده می‌کرده‌اند. مدارکی مبنی بر کشت و مصرف این مواد توسط انسان‌های نخستین موجود است که نشان می‌دهد در ۵۰ هزار سال پیش از مواد مخدر به عنوان داروهای شفا بخش استفاده می‌کردند و نیز اولین دست‌نوشته‌ها در مورد الکل به لوح‌های سفالی باز مانده از سومریه‌ای برمی‌گردد که شش هزار سال پیش در بین النهرین (ایران و عراق امروزی) زندگی می‌کردند [۲] و [۳]. بیان کرده: قدمت سوء مصرف مواد به ۵ هزار سال قبل از میلاد مسیح و دوره ای که قبایل آریایی در ایران اسکان داشتند، برمی‌گردد.

در مورد علل ریشه‌ای سوء مصرف مواد مخدر توافق خاصی وجود ندارد، عوامل مرتبط با سوء مصرف مواد متعدد و متنوع هستند و شامل زمینه‌های فردی، ویژگی‌های خانوادگی و عوامل اجتماعی و محیطی می‌شوند و برای طراحی برنامه‌های مؤثر برای پیشگیری از مصرف مواد، درک سبب‌شناسی این پدیده و عوامل مرتبط با آن لازم است.

فاکتورهای اعتیاد برای افراد متفاوت هستند [۲]. وابستگی به مواد فرایند پیچیده‌ای است و در زمینه سبب شناسی اختلالات مصرف

مواد، شماری از عوامل مختلف مطرح شده است که ما در این مقاله سعی داریم عوامل خانوادگی به مواد مخدر را با بررسی متون علمی بررسی کنیم.

عوامل خانوادگی

به نظر می‌رسد دو عامل خانوادگی مؤثر بر مصرف اولیه مواد عبارت باشند از:

الف: مصرف مداوم مواد توسط دیگر اعضای خانواده، مثلاً احتمال مصرفی شدن کودک و نوجوانی که والدین مصرفی دارد بسیار بالاتر از کودک و نوجوانی است که والدین غیر مصرفی دارد.

ب: خانواده‌های با شرایط مشکل‌ساز: عوامل زمینه‌ساز منفی که مصرف مواد را در مدت طولانی‌تر پیش‌بینی می‌کنند شامل: ۱- مصرف مواد در خانه در دوران کودکی ۲- فقر زیاد در دوران کودکی ۳- مشکلات قانونی و زناشویی در خانواده ۴- مورد بی توجهی و سوءاستفاده قرار گرفتن در دوران کودکی ۵- بیماری جدی روانپزشکی در خانواده.

تحقیقات نشان می‌دهند که افراد معتاد بیش از افراد غیرمعتاد به خانواده‌های از هم پاشیده و بی ثبات تعلق دارند. نوع شغل پدر و مادر، وضعیت مسکن، کثرت یا قلت اولاد، همسایگان، ساکنان دیگر منزل، ویژگی‌های اخلاقی پدر و مادر، نحوه رفتار با کودکان، طلاق، وجود ناپدری و نامادری، تعدد ازدواج، فرهنگ خاص حاکم بر خانواده، میزان تحصیلات والدین، پدرسالاری یا مادرسالاری، وضع اقتصادی خانواده، از هم پاشیدگی و سردی خانواده، جدایی والدین و عدم پیوستگی اعضای خانواده، و سست بودن ارکان خانواده از عوامل مهمی می‌باشند که زمینه انحراف و کج‌روی را در فرد ایجاد می‌نمایند. و یکی از زمینه‌های اعتیاد فرزندان اعتیاد پدر، مادر و یا اعضای خانواده می‌باشد.

به هم خوردن نظم خانوادگی، سست شدن پایه این نهاد اساسی، شانه خالی کردن جوانان از قبول مسئولیت ازدواج، منفور شدن مادری، کاهش علاقه پدر و مادر و به ویژه مادر به فرزندان، جانشین شدن هوس‌های سطحی به جای عشق، و افزایش طلاق، سبب گردیده‌اند که در جوامع، نهاد خانواده کارکرد خود را در مورد کنترل